

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
Sak nr. 2015/2867 / FMAAHKL

Dato
08.10.2015

Høringsuttalelse NOU 2015: 8 Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser

Innledning

Fylkesmannen i Aust – Agder viser til høringsbrev Høring - NOU 2015: 8 *Fremtidens skole. Fornyelse av fag og kompetanser* med referanse 15/3114.

Fylkesmannen i Aust-Agder setter pris på den gode og åpne dialogen som har vært i forkant og underveis i prosessen. Det å fornye fag og kompetanser i skolen vil blant annet kreve endring av strukturer og kulturer. Det er derfor godt at det legges til rette for gode prosesser og at utvalget velger å bruke involvering og tid.

Høringsuttalelsen fra Fylkesmannen i Aust-Agder gir vurderinger av utvalgte forslag. Tilbakemeldingene grupperer vi i tråd med strukturen som er beskrevet i høringsgrunnlaget.

Kompetanser i fremtidens skole

- *fagspesifikk kompetanse (beskrevet under fagfornyelse)*
- *å kunne lære (metakognisjon og selvregulert læring)*
- *å kunne kommunisere, samhandle og delta (lese-, skrive- og muntlig kompetanse, samhandling, deltakelse og demokratisk kompetanse)*
- *å kunne utforske og skape (kreativitet, innovasjon, kritisk tenking og problemløsning)*

Fylkesmannen i Aust-Agder støtter de fire prioriterte kompetansene.

Fylkesmannen mener det er viktig at de «nye» kompetansene må bygge på opplæringslova § 1-1, generell del og prinsipp for opplæringa i læreplanverket. Det er viktig at verdier som styrker fellesskapet som samhandling, deltakelse og demokratisk kompetanser blir opprettholdt og forsterket. Elevene må oppleve disse verdiene i sine egne læringsmiljøer.

Demokratisk kompetanse må være et speilbilde av den virkeligheten elever og unge opplever i skolehverdagen. Operasjonalisering og forståelse for hva et demokrati er, kan elevene først forstå når de selv er deltagere i sammenhenger som praktiserer dette. Skolen kan f.eks. ved praktisering av klasseråd, elevråd og Skolemiljøutvalg bidra til at elevene får oppleve medvirkning og dermed forstå hva et demokrati er.

Fylkesmannen mener at FNs konvensjon om barnets rettigheter må løftes frem.

Vi viser til artikkel 3, til barnets beste, som legger vekt på at handlinger som angår barn, først og fremst skal ta hensyn til barnets beste. I artikkel 12 i barnekonvensjonen er elevenes medbestemmelse vektlagt. Elevene skal få anledning til å få si sin mening og meningen skal bli tatt på alvor og tillegges vekt.

Fremtidige læreplaner må være tydelige. Forenkling og klart språk kan være avgjørende for en felles forståelse av begrepenes innhold for de ulike aktører i sektoren.

Opplæringslovens § 1 – 3 legger vekt på tilpasset opplæring og tidlig innsats. Fylkesmannen mener at dette må tillegges betydelig vekt i det videre arbeidet. Prinsippet om tilpasset opplæring dekkes ikke av begrepene «variasjon og dybde» i læringsprosessene. Tilpasset opplæring omhandler det å være deltaker i et fellesskap og kunne samhandle.

Det vil i fremtidens skole være behov for å ha utvidet oppmerksomhet rundt tilpasset opplæring og tidlig innsats. Tiltak man setter inn tidlig og på de laveste trinnene i grunnskolen, kan ha betydning for elevenes mestringsfølelse, samt den faglige og sosiale utviklingen gjennom hele skoleløpet.

Fagfornyelse og læreplanmodell

Fylkesmannen støtter at fag som organiserende prinsipp videreføres i skolen. Det er enighet om at fagene matematikk, naturfag og teknologi, språk, samfunnsfag, etikkfag samt praktiske og estetiske fag starter fagfornyelsen innen fagområdene.

Fylkesmannen ønsker en større vektlegging av å gi elevene kunnskap og ferdigheter knyttet til samspill med andre mennesker. I avsnittet 3.2.3 flerfaglige temaer under folkehelse og livsmestring, er det som er beskrevet for snevert og uklart. Folkehelse og livsmestring må inneholde kompetanse og ferdigheter som bidrar til å ta vare på både seg selv og andre. Medmenneskelighet og nestekjærlighet må læres. Ferdigheter som f. eks livredning/HLR er eksempler på en ferdighet som setter elevene i stand til å ta vare på hverandre. «Fair – play» i kroppøvningsfaget er et annet eksempel på en ferdighet som viser samspill.

Fylkesmannen opplever dagens kompetansemål som for omfattende og er enig i at stor stofftrengsel kan føre til manglende dybdelæring. Færre fag, økt oppmerksomhet på læring og læringsprosesser, satsing på sammenheng innenfor fag kan gi elevene et større utbytte av opplæringen. Praktisk estetiske fag kan føre til en større interesse for yrkesfag. Fag som er mere praktiske og estetiske kan bygge opp en god selvfølelse og styrke en elevs psykisk helse.

Vi viser til 2.3.1 «Vitenskapelige metoder og tenkemåter». Det gjentas ofte i utredningen at elevene skal bruke vitenskapelige metoder. Begrepet må i større grad spesifiseres og utdypes.

Utredningen fremhever læringspsykologi og fagdidaktikk som viktige utviklingsområder. Fylkesmannen støtter at progresjon og sammenheng innenfor de ulike kompetanser er viktig. Det bør utarbeides nasjonale beskrivelse av ønsket kompetanse på de ulike trinnene.

Fylkesmannen støtter forslaget om at fellesfagene i videregående opplæring blir fornyet etter samme prinsipper som fagene i grunnskolen og bygger videre på elevenes oppnådde kompetanse fra grunnskolen. Det bør utarbeides læreplaner i fellesfagene som kan virke

sammen med programfagene. Vi støtter at det legges vekt på god sammenheng mellom læreplanene og veiledningsressurser til læreplanene og at disse blir utviklet parallelt. Det at man vil utarbeide nasjonale veiledningsressurser mener vi er positivt.

Undervisning og vurdering

1. *Det utvikles en plan for kompetanseutvikling som legger vekt på de fire kompetanseområdene og fornyede læreplaner.*
2. *Det iverksettes et utviklingsarbeid for lærernes standpunktvurdering i tråd med innholdet i fornyelsen av fagene.*
3. *Det nedsettes et ekspertutvalg for å se på eksamensordningen.*

Fylkesmannen støtter de tre overnevnte forslagene.

Fylkesmannen er opptatt av at elevene skal ha et godt læringsmiljø og viser til overskrift 5.1.2 et godt læringsmiljø.

Under overskrift 5.2, Vurdering av elevenes kompetanse finner man et avsnitt om vurdering av elevenes sosiale og emosjonelle kompetanse. Fylkesmannen vil imidlertid bemerke at dersom man i større grad enn tidligere skal vurderer elevenes sosiale og emosjonelle kompetanse, må det være klart hva disse begrepene er i praksis.

Vi legger til grunn at det fortsatt skal være en rett for elevene etter § 3 – 8 til en jevnlig dialog med kontaktlærer om sin utvikling i lys av opplæringslova § 1-1, generell del og prinsipp for opplæring i læreplanverket.

Vi støtter punkt 3 over og ser at det er nødvendig å etablere nye prøveformer sett i lys av ny teknologi og fornyelse av fag og kompetanser.

Implementering

1. *Det utvikles en overordnet strategi for innføring av fornyet innhold i skolen som beskriver aktørene på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå, og hva som forventes av dem, samt en fremdriftsplan som viser de ulike fasene og virkemidlene i implementeringsarbeidet.*
2. *Det gjøres en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet for å vurdere hvilke områder det er behov for å videreutvikle, herunder verktøy for å vurdere elevenes læring og støtte til skolebaserte vurderingsprosesser.*

Fylkesmannen støtter de overnevnte forslagene.

Det er viktig at aktører nasjonalt, regionalt og på det lokale nivået blir involvert. En overordnet nasjonal strategi må være forpliktende.

Erfaringer fra implementering av LK06 viser at det lokale nivået ikke hadde nok kompetanse og kunnskap om endringsprosesser. Disse erfaringene må man ta med seg videre i utviklingen av en overordnet strategi. Nettverk og dialog vertikalt og horisontalt sees på som avgjørende for å lykkes med implementeringen.

Fylkesmannen registrerer i kapittel 6, 6.1.3 Dialog og forankring, at det står at KD og Utdanningsdirektoratet bør være i kontinuerlig dialog. Det står videre at Fylkesmannen kan bidra i arbeidet med forankring og gjennomføring av lokalt utviklingsarbeid. Fylkesmannen mener at gjennomføringen av tidligere strategier viser at Fylkesmannen kan spille en viktig rolle i samhandlingen. Det må være tydelige rolleavklaringer i forkant av implementeringsprosessene.

Vi er tilfreds med at utvalget understreker at skoleeier har ansvar for at skolens opplæring er i tråd med læreplanverket og øvrig regelverk og at elevene får den opplæringen de har krav på.

Avslutning:

Fornyelse av fag og kompetanser i fremtidens skole må ha som et grunnleggende mål at elevene skal få økt og mer relevant kunnskap og at de får en mulighet til å utvikle gode sosiale- og emosjonelle ferdigheter.

Fylkesmannen vil understreke betydningen av å se de ulike satsingene i en sammenheng. Oppfølgingen av «Fremtidens skole» NOU 2015: 8 og «Å høre til» NOU 2015: 2 kan bidra til å løfte norsk skole i fremtiden.

Med hilsen

Karen Junker

Utdanningsdirektør

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift.

Saksbehandler: Helene Kløcker, telefon: 37017589